

ANTONI FERRANDO ARJONA

EL GRAN JOAN

Librooks

Librooks

El concurs literari Primum Fictum ha estat organitzat per Librooks amb la col·laboració de l'Associació Literària La Mordida.

Primera edició: març de 2015

© Antoni Ferrando Arjona, 2015

© D'aquesta edició:

LIBROOKS BARCELONA, S.L.L.

Bailén 95, 1º 1ª – 08009 Barcelona

Tel. +34 93 184 09 60

info@librooks.es

www.librooks.es

Il·lustració de la coberta: Marcos Morán

ISBN: 978-84-943388-5-4

Dipòsit legal: B 6808-2015

Impressió i enquadernació: Artes Gráficas Huertas S.L.

Tots els drets reservats. Es prohibeix la reproducció total o parcial d'aquesta obra per qualsevol mitjà o procediment, i el lloguer o préstec públic sense l'autorització per escrit dels titulars del copyright, llevat de les excepcions previstes per la llei.

«I pel que fa a aquesta guerra», deia encara,
«ja veuràs quines novel·les
ens faran els estrangers.
¡Oh, quines novel·lasses! ¡Immenses cretinades,
naturalment, però que vendibles!»
Joan Sales, *Incerta glòria*

1

El Joan estava al centre de la foto amb una mulata en biquini a cada costat. Agafava les noies per la cintura, mirava la càmera de tu a tu amb una rialla blanquejada i satisfeta de propietari sense deutes, i mossegava un havà apagat, el bigoti negre i la barba grisa ben retallats, tal com el recordava. Duia una falsa gorra d'oficial de marina amb una àncora daurada, anava vestit com algú disfressat de llop de mar en un anunci de peix congelat. Devien ser a la popa d'un iot, es veia la barana, part d'una bandera americana onejant, el cel i el mar. El sobre venia de Miami i era la primera notícia d'ell després de la seva desaparició, uns dos anys enrere.

—Què s'explica, el teu escriptor? —va dir «escriptor» amb el sarcasme de sempre. No em mirava, es concentrava a introduir la cullerada de farinetes a la boca de la nostra filla. «Pere!», deia al revers de la foto. «Com vas? Jo ja ho veus. Vendre Cal Coronel em va treure un pes mort de sobre. Per fi puc viure com una persona». Es referia a la mansió familiar: els rumors el feien arruïnat. «Hauria d'haver deixat Europa molt abans. Ah, també t'envio *Any zero*, en paper. No reparteixo còpies digitals perquè amb això de l'ínternet no se sap mai. Vine quan vulguis, però sol. Parlarem. Una abraçada».

—Diu que m'envia la novel·la.

La Novel·la Definitiva de la Guerra Civil, a la qual havia dedicat uns deu anys d'esforços irregulars.

—Ah sí, va arribat tot ahir, per missatger. T'ho he deixat a l'estudi. Ha enviat paper des d'Amèrica, de quin segle s'ha escapat, aquest? Els quartos que deu haver costat!

—No vol còpies digitals, diu que no es fia d'internet.

Ella va riure, burlant-se'n. Li vaig passar la fotografia per damunt de la taula. La va girar, va llegir el text. La va tornar a girar i va mirar la imatge. Va serrar els llavis amb disgust.

—Quin fàstic de paio. —Va soltar la foto com si fos radioactiva.

—Sempre et va caure espès. —Vaig recordar-lo a ell dient: «Noi, aquestes intel·lectuals feministes són l'infern».

—T'agradaria estar amb ell, eh?

—Dona...

Ho donava per descomptat: va fer petar la llengua contra el paladar, va negar amb el cap. Com si tingués no una sinó dues criatures al seu càrrec. Sense mirar-me, concentrada a introduir una altra cullerada a la boca de la nena.

Ens separava la taula plena que jo havia preparat: torrades, ous remenats, mel, nous, iogurt natural, confitures, pernil dolç, formatge fresc, suc de taronja, raïm, un kiwi, una pera. La connexió entre «un cert excés» i «alegria de viure» a la Clara la hi vaig fer veure jo. Però d'ençà del naixement de la nena diguem-ne que havia tornat als orígens: menjava menys i com si no hi donés importància. Una bona part de tot allò damunt la taula acabaria a la nevera, per als ressopons de les meves nits d'insomni. Mentrestant ella anava peixant la filla.

Una altra cosa que em va passar aquell matí, a la nostra cuina espaiosa, ben il·luminada i amb vistes al jardí, va ser que vaig tornar a tenir la sensació de veure'm a mi mateix, com en un programa televisiu d'aquells on el xef fa el plat i el va explicant pas a pas. Mentre treballava percebia les superfícies i les textures: el so viscos d'untar el formatge, el ganivet raspant la torrada, la taronja esclafada a la premsa, el degoteig del suc. Mentre espremia la taronja m'havia arribat la cantarella amorosa de la mare despertant la filla.

«Asseu-la», m'havia dit la Clara. Em va passar la Martona i la vaig subjectar per les aixelles, les cametes penjant. Ella em mirava amb aquells ullassos negres i se li arrugava el front, acumulava forces per arrencar a plorar. La mare va arribar a temps de tancar la protesta amb la primera cullerada.

Veure'm anticipar els meus gestos m'estava passant més i més. Entrava a l'aula (sóc professor d'història en un institut, en un barri de Barcelona) i les converses dels alumnes s'anaven apagant fins al silenci. Sabia què diria, com i quin efecte tindria en ells.

No recordava quan havia començat aquella consciència de mi mateix, però pensava que, en bona lògica, en una fase anterior jo devia ser algú que li treia el suc a la vida sense pensar què estava fent. Quan havia passat de viure a recordar viure? Recordar com ella gaudia de l'esmorzar ric dels diumenges; com tornàvem al llit a fer el ronso o dormir una mica més o fer l'amor una altra vegada, segons; com anàvem al Cafè del Port a fer el vermut i llegir els diaris; com després sospesàvem si demanar dinar o anar a Can Formiga, això si no tocava dinar a cals sogres.

Em vaig omplir el plat en silenci. Veia el desplegament dels aliments i el sol resplendent al cristall i la porcellana. La llum del matí, l'expectativa de l'esmorzar ric i del dia per davant encara animaven alguna cosa en mi.

—Has vist això del Fòrum que t'he deixat a l'estudi? —el meu gest perplex li va fer entendre que no—. El Jeroni ens ha enviat un passi de premsa. Serà superinteressant. Sobretot la part de les cuines de la diversitat.

—És fins al setembre, no?

—Però no ho deixem per a l'últim moment... Per cert, la meva cunyada em passarà a buscar i anirem a votar i després a ajudar la mare amb el dinar. Nyam! Oh que bo!

La concentració de la mare, bolcada en la nena, mirant-la, somrient-li. La boqueta oberta de la nena, anticipant cada cullerada. Si hagués anat a la platja i hagués agafat un patí per anar-me'n pedalant fins a Menorca, segur que no m'haurien trobat a faltar.

Els records anaven tornant en desordre, però el primer havia quedat fixat, per un altre macroesdeveniment artificial, en un altre any memorable. Vaig conèixer el Joan l'estiu de 1992, un mes abans dels Jocs Olímpics de Barcelona. M'acabava de llicenciar en història. Era un jove lletraferit, em dedicava a traduir, editar, corregir, fer ressenyes, entrevistes. Estava empantanegat en la meua primera novel·la, autobiogràfica, tu diràs, impossible de dur a bon port per mil dubtes i pel temps que em prenia traduir, editar, corregir, fer ressenyes, entrevistes.

Vaig impartir un curs d'escriptura creativa, que aleshores era una cosa bastant nova. El va produir una empresa de gestió cultural sorgida del meu grup d'amics a la universitat, i el va subvencionar l'Ajuntament de Vilademar. A principi dels noranta el diner europeu fluïa abundantament, legions de polítics i buròcrates, bolcats en la tasca de construir un món millor, paraven l'orella a propostes amb noves maneres de gastar-se el pressupost perquè via fora! tot estava per fer i tot era subvencionable.

Vaig participar de tot allò fent de professor d'escriptura creativa. El Joan va ser el meu alumne. Al principi no li vaig dedicar gaire atenció perquè se m'endua un remolí diari de feina, passions senzilles i plaers bàsics: classes, amics, ballar i fer l'amor amb la Dolors; festes majors i sopars a la platja, peix cuit en un foc enclostat a la sorra, vi blanc refredat al mar.

Durant el curs ens vam fer amics, i després em va oferir continuar a l'agost, mentre se celebraven els Jocs. Em podia allotjar a casa seva, a Cal Coronel, i em pagaria. El Joan era un home ric, una llegenda a Vilademar. Vivia de les rendes de la fortuna familiar, i entre altres interessos, tenia ambicions literàries. Després de l'agost del 92 vam continuar en contacte, i a partir de l'estiu del 95 vaig començar a treballar per a ell i a viure a la seva mansió. A fi i efecte de poder justificar un sou se li va ocórrer que li podia fer de secretari i ocupar-me, entre altres tasques, d'administrar Cal Coronel o organitzar els seus viatges per tot el món i acompanyar-lo.

Però sobretot em va voler vivint a casa seva perquè li ensenyés a escriure. Vaig acabar sent alguna cosa entre el seu editor i el típic

negre de tota la vida. Vaig fer moltes més coses i vaig conèixer molta gent notable. La modèstia de la paga la compensava l'absència de despeses. Viure en un entorn luxós amb jardí, piscina i bons cotxes era, per a un noi de barri com jo, la cirereta del pastís.

Pensant que tot allò no podia durar sempre van passar quasi deu anys. El futur va arribar, com sempre, sense avisar, gràcies a una combinació d'un infart del Joan i la pressió de la Clara. Vaig aprovar les oposicions. Tot seguit ens vam casar. Jo era un d'aquells per als qui l'amor no necessita un paper, però els pares d'ella ens compraven mig adossat amb quatre pams de gespa, i ens avalaven la hipoteca de l'altra meitat, si i només si jo m'enduia la nineta dels seus ulls vestida de blanc.

El viatge de noces el vam fer a Nova York. Va néixer la Martina. El contacte amb el Joan es va perdre. La vida va anar entrant en una fase que al principi em va semblar tranquil·la i còmoda. Solament més tard em vaig adonar que em veia viure, que recordava haver viscut. Potser la maduresa consisteix a saber acceptar com, a partir d'un moment, la vida és record i repetició. Sobre el desinterès per mi de la meua dona després de néixer la nena: ¿que potser no és un avantatge evolutiu en qualsevol mamífer superior, aquesta capacitat de concentració de la femella en la cria?